

בע"ח (חיפה) 32715-03-15 - רפי שלומוב נ' מדינת ישראל

בע"ח (חיפה) 32715-03-15 - רפי שלומוב ואח' נ' מדינת ישראל מחוזי חיפה

בע"ח (חיפה) 32715-03-15

בע"ח (חיפה) 46856-03-15

1. רפי שלומוב

2. רוני שלומוב

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

[19.04.2015]

כב' השופט יחיאל ליפשיץ

החלטה

1. לפניי בקשה לקבלת חומרים שונים, לגביהם טענו המבקשים כי הם מהווים חומרי חקירה כהגדרת המונח בס' 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נ"מ], תשמ"ב - 1982.

2. כנגד המבקשים הוגש, בתאריך 1.7.14, כתב אישום המייחס להם עבירת רצח, קשירת קשר ועבירות נשק, והכל בהקשר לרציחתו של בוריס זרצר (להלן: המנוח) בתאריך 22.5.2010. נטען, כי המבקשים ואחד בשם יורי סולימנוב (להלן: יורי), כנגדו הוגש כתב אישום בהליך נפרד, קשרו קשר לרצוח את המנוח, שעבד כשומר לילה במפעל באזור התעשייה בקיסריה.

לאחר שהצטיידו ברובה, הגיעה החבורה בתאריך לעיל בשעות הערב למפעל. המבקש 1 הסיע את המבקש 2 ואת יורי לאזור התעשייה, השניים האחרונים ירדו את הרכב כשהם מצוידים ברובה M-16, ארבו למנוח ומשהתקרב אליהם ירו בו. לאחר מכן, התקשרו השניים למבקש 1 שהגיע ברכב ואסף אותם.

פענוח הפרשה, ולו לשיטת המשיבה, התרחש מספר שנים לאחר הרצח - בשנת 2014, אז התגלתה התאמה בין ד.נ.א. שמוצה מבדלי סיגריות שנמצאו בזירת הרצח לבין ד.נ.א. של המבקש 2, שריצה אותה עת מאסר בגין תיק שוד. בהמשך, נתגלתה התאמה נוספת בין ד.נ.א. שמוצה מבדלים נוספים שנמצאו בזירה לבין ד.נ.א. של יורי. בעקבות כך, הופעל סוכן משטרה שיצר קשר עם יורי. לאחר שהסוכן רכש את אמונו של יורי, התוודע בפניו האחרון כי היה מעורב ברצח וכן הפליל את שני המבקשים.

גרסתו של יורי נתמכת בבדלי סיגריות ועליהם הד.נ.א., כאמור לעיל; בפלטי תקשורת; וכן בהודאתו של המבקש 1 בפני המדובב במסגרתה אישר כי לקח את המבקש 2 ואת יורי לזירת האירוע.

3. כל אחד מהמבקשים הגיש בקשה נפרדת לקבלת חומרי חקירה (בע"ח 32715-03-15 ובע"ח 46856-03-15) והבקשות נשמעו ונדונו יחדיו. אתייחס לשתי הבקשות כבקשה אחת.

4. הבקשה כוללת 3 נושאים עיקריים:

הראשון, מסמכים שלא נמסרו להגנה הגם שצוינו, כנדרש, ברשימת החומר שנאסף או ברשימת החומרים שאינם מהווים חומרי חקירה. ב"כ המבקש 2 סימנו עשרות קבוצות מסמכים שכאלה וטענו כי יש להכלילם במסגרת חומרי החקירה ה"רגילים" שיש להעמידם לעיון ההגנה.

השני, האזנות סתר שלא נמסרו במלואם להגנה. ההגנה מיקדה את הבקשה בעיקר בתאריך 1.6.14 - המועד בו נעצרו המבקשים. עובר למעצר פנתה המשטרה לבת זוגו של המבקש 1 והודיעה לה כי המבקש 1 דרוש לחקירה בחשד לרצח. הדבר נעשה, כך עולה, כדי "לגרות" את כל המעורבים ולגרום להם לבצע שיחות טלפון או מעשים אחרים. משכך, נטען שיש חשיבות לכל שיחה ושיחה, גם כאלה שלא נראות בבחינה ראשונית כבעלות חשיבות. נטען, כי דווקא שיחות אלה עשויות לחזק את טענת המבקשים כי הם הופתעו לגלות כי הם נחשדים בתיק רצח.

השלישי, מסמכים שונים שנטען כי קיימים לגבי המדובב שהופעל בעניינו של המבקש 1. נטען, כי כחלק מחומר החקירה יש למסור את פלט הרישום הפלילי שלו. ב"כ המבקשים מודעים לכך כי פרטיו של המדובב הינם חסויים על פי תעודת החיסיון אולם טענו כי ניתן למסור את הפלט תוך מחיקת פרטיו האישיים של המדובב. עוד התבקש תיקו הרפואי של המדובב וזאת לאחר שהועלו השערות כי הלה מכור לסמים.

5. מכיוון שב"כ המבקשים טענו כי יש להכליל עשרות רבות של פריטים (ובסה"כ מאות מסמכים), כחומרי חקירה, ומשום היקפו הגדול של כלל התיק, קיימתי שני דיונים במעמד צד אחד, בהם הפנתה ב"כ המשיבה לחומרים אלה והעירה הערותיה (והשווה בהקשר זה עם האמור בבש"פ 2270/06 עילווי נ' מ"י, 7.9.06).

בנדון נרשם פרוטוקול שעותק ממנו נמסר לב"כ המשיבה ועותק נוסף נשמר בבית המשפט.

במהלך אותם דיונים הסכימה ב"כ המשיבה, אם בהמלצת בית המשפט ואם מיוזמתה למסור מסמכים שונים שיצוינו להלן.

6. סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982, קובע כי משהוגש כתב אישום: "רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו." (ההדגשה אינה במקור - י.ל.).
- תילי תילים של מילים נכתבו בנושא הגדרתו של "חומר חקירה", אותו מחויבת התביעה להעביר לעיונו של נאשם. המבחן הבסיסי לפיו נקבע באם חומר מהווה "חומר חקירה", הרי שיהיה זה מבחן הרלוונטיות. ולא "סתם" רלוונטיות, אלא רלוונטיות לאישום.
- יחד עם זאת, מבחני הרלוונטיות (לאישום), אינם צריכים להיות מבחנים צרים, ולא פעם יש מקום להכליל במסגרת אותו חומר, גם כזה שהרלוונטיות לאישום הינה גבולית, ובלבד שתהיה הגיונית ועומדת במבחני שכל ישר. ולשם מה, בין היתר, יש להפעיל את אותם מבחנים? לצורך 4 מטרות ותכליות: זכותו של הנאשם למשפט הוגן; זכותו של הנאשם לערוך הגנתו ולהיערך כראוי למשפט, הערך של גילוי האמת, וצמצום פערי הכוחות בין התביעה להגנה (בש"פ 8252/13 מ"י נ' שיינר, 23.1.14).
- בבש"פ 9322/99, מסארווה נ' מ"י, פ"ד נד (1), עמ' 376, בעמ' 381 (להלן: עניין מסארווה) נאמר בהקשר זה כך: "תכליתה של זכות העיון של הנאשם בחומר החקירה היא לאפשר לו לקיים את הזכות למשפט הוגן, באופן שתינתן לנאשם הזדמנות מלאה להכין את הגנתו נגד האישומים המיוחסים לו. התביעה מצווה להעביר לידי ההגנה כל מסמך שהוא בגדר 'חומר חקירה', ויש לנהוג פירוש מרחיב למונח זה. כל חומר שקשור באופן ישיר או עקיף לאישום ונוגע ליריעה הנפרסת במהלך האישום הפלילי, הינו 'חומר חקירה' כמשמעותו בחוק. בבואנו לקבוע מהו 'חומר חקירה', עלינו להיות... מודרכים על-ידי כללי השכל הישר ועל-ידי המגמה לאפשר לסניגוריה הזדמנות הוגנת להכין את הגנתה... אולם... אין גם להפליג למרחקים ולכלול במונח 'חומר חקירה' ראיות, שהרלוונטיות שלהן לתביעה הפלילית הנדונה היא רחוקה ושולית..." (בג"ץ אל הוזיל הנ"ל, בעמ' 129).
- ועוד ראה, בעניין הגדרת "חומר חקירה", את ע"פ 4764/98 נידאל אבו סעדה נ' מ"י, פ"ד נג (1), 832; בג"צ 620/02 התובע הצבאי הראשי נ' בית הדין הצבאי, פ"ד נז (4) 625 (להלן: פרשת התצ"ר); בש"פ 5425/01 יאסין אל חאק נ' מ"י, פ"ד נה (5) 426; ועוד.
7. החלק העיקרי של הבקשה התייחס, כאמור לעיל, למסמכים שונים שפורטו, ברמה כזו או אחרת, ברשימת החומרים שנאספו ונרשמו.
- משום היקף התיק, אין מדובר ברשימה אחת. ה"רשימה" הינה קלסר אשר כולל מספר רשימות - רשימת חומרי חקירה; רשימת הודעות; רשימת "לא חומר חקירה"; רשימת "חומר שנאסף"; רשימת חומר חסוי; ורשימת מ"ט. מדובר ברשימות שנערכו כדון, באופן מסודר, מפורט וראוי.
- חלק זה של ההחלטה נוגע לחומרים שונים שלא נמסרו, אך צוינו ברשימת ה"חומר שנאסף" וברשימת "לא חומר חקירה".
- עקרונות המיון בין סוגי החומרים השונים סוכמו בצורה ממצה בבש"פ 2043/05 מ"י נ' זאבי ואח', 15.9.05: "יישומה של זכות העיון הנתונה לנאשם בעקבות הגשת כתב האישום מחייבת את סיווגו של חומר ששימש את גורמי החקירה במהלך החקירה בחשדות הנוגעות לאישום לקבוצות הבאות:
- ראשית, חומר שהרשות החוקרת "נתקלה" בו באקראי, ואשר אין לו כל קשר שהוא לחשדות נשוא האישום; שנית, חומר שנאסף או נרשם על ידי הרשות החוקרת, שאף שיש לו נגיעה לאישום, אין הוא מהווה "חומר חקירה" במובנו הדוקני.
- ושלישית, "חומר חקירה" שהוא חומר הראיות המהווה "הגרעין הקשה" של התשתית הראייתית לביסוס האישום הפלילי, ובכלל זה, חומר העשוי להיות רלבנטי למשפט ולהגנתו של הנאשם, בין במישרין, ובין בעקיפין.
- הקבוצה הראשונה אינה באה בגדרו של סעיף 74(א) לחוק סדר הדין הפלילי כלל; החומר הנכלל בקבוצה השניה הוא חומר ש"נאסף או נרשם" בידי הרשות החוקרת שהנאשם רשאי לקבל פירוט אודותיו ברשימה. נשוא הקבוצה השלישית, הוא "חומר חקירה" העומד ככזה לעיונה של ההגנה, בהיותו רלבנטי למשפט."
- בעניינו, הקבוצה הראשונה (חומר בו "נתקלה" הרשות החוקרת) צוינה ברשימת "לא חומר חקירה"; הקבוצה השנייה (חומר שנאסף) צוינה ברשימת "חומר שנאסף"; והקבוצה השלישית (חומר חקירה) צוינה בשאר הרשימות (רשימות חומר חקירה, רשימת הודעות ורשימת מ.ט).
8. כפי שנסקר לעיל, פענוח הפרשה, ולו לשיטת המשיבה, היה למעלה מ 3 שנים לאחר הרצח, בעקבות התאמת ממצאי הד.נ.א.

כעולה מתיק החקירה וכן כעולה מעדותו של החוקר האחראי על התיק - רס"מ שי נמני (ר' חקירתו בתיק העיקרי בתאריכים 9.2.15; 11.2.15; 16.2.15 ו 18.2.15), במשך תקופה ארוכה לא היו כיווני חקירה ממשיים. אחת ההשערות היתה כי מי שביצעו את הרצח היו חיילים. לכן, נעשו בדיקות בבסיסי צבא האזור (מחנה 80 ובסיסי צבא נוספים). בהקשר זה אף נלקחו דגימות ד.נ.א. מעשרות חיילים על פי פרמטרים שונים (לדוגמה, הרצח התרחש ביום שבת ונדגמו חיילים ששהו בבסיסים אותה שבת).

עוד נבדקו כיווני חקירה אחרים. כך, לדוגמה, נבדקו מקרי התפרצויות אחרים באזור התעשייה שם התרחש הרצח (הגם שהרצח לא לווה בהתפרצות); והוצא מידע אודות דמויות שונות כדי לבדוק באם קיימת היתכנות, ולו מרוחקת ביותר, לקשר כלשהו לרצח.

לגבי דמויות שונות אף הופקו ממאגרי מידע שונים פלטים שונים, שלא העלו דבר. עוד הופק מידע אודות המנוח ומשפחתו וגם מידע זה נכלל ברשימת ה"לא חומר חקירה" או רשימת ה"חומר שנאסף". כל המידע שהופק - ומדובר במידע רב ביותר - הודפס ונשמר בקלסרי התיק. מסמכים אלה תועדו, בסופו של יום ולאחר הגשת כתבי האישום, אם ברשימת ה"לא חומר חקירה" ואם ברשימת ה"חומר שנאסף". יודגש, כי חלק מאותם חומרים נמסרו למשיבים - כך, נמסרו תוצאות ממצאי הד.נ.א. של עשרות חיילים (ממצאים שליליים, מטבע הדברים); וכן נמסרו חומרים נוספים בנוגע לדמויות שונות, הגם שהקשר של חומרים אלה לפרשה הינו מרוחק ביותר.

עיון ובחינת אותם מסמכים המצויים במחלוקת, מעלה כי אין מדובר בחומרי חקירה. כפי שצוין לעיל, המשטרה "גיששה באפלה" מספר שנים ללא שהיה בידה "קצה חוט" כלשהו. במהלך אותה תקופה נאספו מסמכים רבים (רובם ממאגרים משטרתיים ואחרים) אודות דמויות שונות. לא כל מסמך שנאסף הינו חומר חקירה. חלק מהמסמכים אינם אלא עיבוד של מידע ואינם מהווים חומר חקירה.

המשיבה נהגה באופן מרחיב לגבי חומרים שונים שספק באם מהווים חומרי חקירה. כך, נמסרו פרטים אודות החיילים שנלקחו מהם דגימות ד.נ.א. ב"כ המבקשים עתרו לקבל את פרטיהם של החיילים שסירבו לתת דגימות (ואכן יש מספר מצומצם יחסית של חיילים שכאלה). איני סבור כי הפרטים אודות חיילים אלה הינם חומרי חקירה. מעגלי הבדיקה אותה תקופה היו רחבים ביותר ואף אסוציאטיביים בחלקם. החיילים אליהם נעשו פניות ליתן דגימות ד.נ.א. לא היו חשודים, רחוק מכך, הם לא נחקרו, ולא היו חייבים ליתן דגימות ד.נ.א. אפנה, כדוגמה, לאחד מהחיילים שסירב ליתן דגימה ומסר כי שוחח עם אמו, שהינה עו"ד, שהמליצה לו לסרב. איני מוצא מקום למסור את פרטיו, בהיעדר אינדיקציה ממשית כלשהי הקושרת אותו ואת שאר חבריו "המסרבים" לתיק זה, מלבד העובדה שהם שירתו ושהה בבסיס באותו אזור (וגם זאת על פי הגדרה רחבה ביותר) ובאותה תקופה. במילים אחרות, הזיקה של אותם חומרים לתיקנו הינה קלושה ביותר, לשון המעטה.

אדגיש, כי חומרים מתוך אותם כיווני חקירות, ככל שהובילו לחקירות של ממש, נכללו כחלק מחומרי החקירה. כך, נמסרו הודעותיהם של עובדים ממפעל לפידות (שם בוצע הרצח) שפוטרו באותה תקופה. עוד נמסרו מסמכים מתוך תיק התפרצות למפעל משנת 2009, ועוד.

יחד עם זאת וכאמור לעיל, מתוך המסמכים המפורטים ברשימה "לא חומר חקירה" ורשימת "חומר שנאסף", הסכימה המשיבה, אם מיוזמתה ואם ביוזמת בית המשפט, למסור חומרים נוספים או פירוט נוסף, ואלה הם:

ברשימת "לא חומר חקירה":

- מסמך סד' - מדובר בדו"ח בדוקאי אודות יורי מתאריך 18.10.11 שהופק במועד מאוחר יותר לצרכי תיק הרצח.
- מסמך פה' - יימסר חלק מהמסמך.
- ברשימת ה"חומר שנאסף":
- מסמך ב' - מתוך תיק ההתפרצות למפעל משנת 2009. יימסר דו"ח בנוגע לעקבת נעל.
- מתוך תיק ההתפרצות לעיל יימסר דו"ח פעולה של סמ"ר מנביץ.
- מסמך יז' - תימסר פראפרזה.

9. באשר לקבוצת המסמכים השניה (האזנות הסתר).

מיון האזנות הסתר דומה בעיקרו למיון ל 3 קבוצות שנדון לעיל. למעשה, זה היה נושא ההחלטה בעניין זאבי שהוזכר לעיל. בהקשר להאזנות סתר נקבע כי:

"חומר שנקלט בהאזנות סתר כולל בתוכו, איפוא, מרכיבים משלושה סוגים: האחד, שיחות שנקלטו שאין להן כל קשר שהוא עם נושא החקירה; השני - שיחות שיש להן נגיעה כלשהי לנושא החקירה אך הן אינן רלבנטיות במישרין או בעקיפין לאישום, ואין בהן חשיבות ממשית להגנת הנאשם; והשלישי - שיחות שהן רלבנטיות לאישום ומהוות "חומר חקירה" במובהק.

שיחות מהסוג הראשון, אינן נכנסות לגדרו של סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי, ואין עומדת לגביהן זכות עיון כלשהי. מדובר בחומר, שעל פי טיבו, הרשות החוקרת נתקלה בו באקראי, ואין לו כל קשר וזיקה לענין. . . . הביטוי המעשי שניתן לסיווגו של חומר זה מתאפיין בכך שלא רק שאין נוהגים לתמלל או לתקצר אותו, אלא קיימת ציפייה כי הדבר לא ייעשה, כדי למנוע פגיעה בזכויות פרטיות של יחידים עקב כך. . . .

על הסוג השני, נמנות שיחות, שאף שיש להן נגיעה לנושא הנחקר, הרלבנטיות שלהן לאישום ולהגנת הנאשם או שאינה קימת כלל, או שהיא בגדר אפשרות רחוקה ביותר. שיחות מן הסוג האמור הן בבחינת "חומר חקירה שנאסף או נרשם" במשמעות סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי. שיחות שהן בבחינת "חומר שנאסף" כאמור, יש לתקצר בדרך של מתן תיאור תמציתי של תוכן השיחה, מועדה, והדוברים בה. . . . במסגרת הרשימה יש ליתן פרטים כלליים אודות כל שיחה, תוך ציון מועדה, הדוברים בה, ונושאה העיקרי. . . . הגשת רשימת השיחות כאמור מקיימת את זכות העיון של הנאשם בחומר שנאסף בידי הרשות החוקרת מחד, ומנגד, מצמצמת את הפגיעה בפרטיות של יחידים למינימום הנדרש.

אשר לסוג השלישי, שיחה שנקלטה בהאזנת סתר, שהיא רלבנטית לאישום מהווה חלק מ"חומר החקירה" שלנאשם זכות עיון בה בשלמותה. שיחה כזו יש לתמלל, ולהעביר את השיחה המתומללת בשלמותה, ובמידת הצורך גם את ההקלטה עצמה, לעיונו של הנאשם, במסגרת זכות העיון הנתונה לו לגבי חומר חקירה".

10. ולגופו של עניין -

במהלך הדיון שנערך בפניי כי ב"כ המבקשים לא היו מודעים לקיומם של פלטי ההפקה שנמסרו כחלק מחומרי החקירה. ייתכן וחלק מהטענות שהועלו בבקשה יזכו לתשובות באותם פלטים.

להלן שיחות המצדיקות התייחסות מיוחדת. לגבי יתר השיחות, לא מצאתי כי יש לקבל את הבקשה בנוגע אליהן:

שיחות 829, 830, 837, 838 ו-861 ו-862 נחסו במסגרת תעודת החיסיון. לכן, הדרך בה על ב"כ המבקשים לנקוט הינה להגיש עתירה לגילוי ראיה, באם יסברו לנכון.

יחד עם זאת, שיחות 838 ו-861 ו-862 הינן חסויות משום שהדובר בה - המבקש 1, שוחח עם בא כוחו. לכן, ה"מפתח" להסרת החיסיון מצוי בידיו, באם יחפוץ.

שיחות 832, 850, 865 ו-867 - תבדקנה בשנית על ידי המשיבה ובאם לא קיימת מניעה חוקית, הן תימסרנה לידי המבקשים. במועד הדיון לפניי הבדיקה נעשתה על בסיס דוחו"ת ההפקה בלבד. יובהר, כי לגבי 4 השיחות לעיל אצא מנקודת מוצא כי הן תימסרנה להגנה. באם המשיבה תסבור אחרת, לאחר בדיקה חוזרת, הרי שהיא תציג בפניי בשנית את פלטי ההפקה וכן תביא לבדיקתי דיסק ועליו השיחות הרלוונטיות.

עוד אציין, כי קיימות שיחות שונות ללא מענה. מכיוון שפלטי התקשורת של כלל המעורבים נמסרו לידי המבקשים, כחלק מחומרי החקירה, הרי שבאם רצונם להסתמך על כך, הדברים מתועדים באותם פלטים.

בנוסף, החל משיחה 869 (ועד 899) מדובר בשיחות לאחר המועד בו המבקש 1 היה עצור ומדובר, כפי שנמסר לי, ב"הודעות מערכת" על ניסיונות התקשורת.

11. הסוגיה השלישית והאחרונה שעלתה במסגרת הבקשה היתה מידע אודות המדובר שפעל בעניינו של המבקש 1. לעניין פלט הרישום הפלילי של המדובר - מדובר בתחום אפור המצוי בין בקשה לקבלת חומרי חקירה לבין עתירה לגילוי ראיה. הפסיקה קבעה כי יש ליתן, מחד, מידע רב ככל הניתן, אך לא יחתור תחת תעודת החיסיון, מנגד (והשווה, בשינויים המחויבים, עם האמור בבש"פ 1459/15 הירשמן נ' מ"י, 29.3.15 וההפניות שם).

בהקשר זה, העמידה המשיבה לעיוני פרפרזה שהוכנה בנדון ושתימסר לידי המבקשים. סבורני, כי לעת הזו הדבר מספק ובאם המשיבים אינם מסתפקים בה הרי שפתוחה בפניהם האפשרות להגיש עתירה בנדון.

לעניין הבקשה לקבלת תיקו הרפואי של המדובר, טענה המשיבה כי גם סוגיה זו צריכה להבחן במסגרת עתירה לגילוי ראיה. אוסיף, כי המבקשים לא ביססו את בקשתם במידה הנדרשת. למעשה, המבקשים העלו השערות, שלא ברור מהו הבסיס להן, כי המדובר מכור לסמים. ב"כ המשיבה מסרה כי אין לה ידיעה אודות קיומו או אי קיומו של תיק רפואי, ומאליו יוצא שאין לה ידיעה אודות בעיית ההתמכרות שנטענה. בכל אופן, משום הבסיס הרעוע שעליו נסמכו המבקשים, סבורני כי אין מדובר בסוגיה שצריכה לידון לפי ס' 74 לחסד"פ. על פני הדברים, מדובר בסוגיה שצריכה להבחן לפי ס' 108 במהלך עדות המדובר או במסגרת עתירה לגילוי ראיה, אך בכל אופן לא לפי ס' 74. משמעות בחינת הסוגיה לפי ס' 74 היתה כי היה עלי להורות, כבר בשלב זה, למשיבה לתפוס את תיקו הרפואי של המדובר - דבר שבשלב זה, כאמור לעיל, הינו חסר בסיס משפטי ועובדתי.

12. המשיבה תאסוף את החומר שהועמד לרשותי.

13. לשלוח לצדדים.

ניתנה היום, ל' ניסן תשע"ה, 19 אפריל 2015, בהעדר הצדדים.